

אונפארט'יג'שע פלאר'ס'ש - געזעלשאפטל'כע פלאג - צי"טונג

Winiak Médicinal — Winiaki mieszane

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE WINKELHAUSEN, TOW. AKC. STAROGARD - POMORZE, ZAŁ. 1846.

Generalne Przetadswicielstwo: F-a H. PODKOMORSKI i S-ka, Warszawa, Nowy Swiat 2.

Grand Cardinal — Cordial Médoc

גרויסע ערשטע דראפט אין 7 אקטער לויט א נסענלואציע מין בעוואוסטען פאט און נאָוועליסט Józef Relidzyński
Jadwiga Smosarska, Kazim. Junosza Stępowski און די
 הויפטראַלען
 מאַנטאן 4 א וויגער נאכמיטאג זענען די פרייען אויפ'ן ערשטען טאג פערקענערט.

מנהלים אין בערשהנליכע טעג 5.30, 7.30
אין 9.30 א וויגער אָווענד.
שבת אין יום-טוב-5טן 3 א וויגער נאָכט.

Ceny przystępne

מטאָרענע, דרושנע מטאָר-
ען און אויסגעבעטע, קי-
דער-געטעדע, וואָש-געש-
אמבעקעמסטען און אַמב-
לעסטען אין פאַרזאָס-לאַגער
„DOBROPOL”
Piotrk. 73 (אין הויף)

N.A. JORDAN & WISEY
BEE & GLORY
DON'T BE A BEE IN THE HIVE
MADE IN U.S.A.

980

925

אין אייגענעם אינטערעס ווערען אלע געבעטען א נאטליך צו ערשיינען.
די פערזאנלעכקייט 510

510

צעה. מעליך פון 3-5 ווערען ערשיילט עצות און אנטוויקלונגן אין אלע שטייגער-אנגעלעגנהייטען דורך די האכפערע וועלטס.

5'קויף אויך אים פאזשענטען פאר 1927.

פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומהנען.

2451

ו: כליג בעמער קונג: מענליך אין 5 בון 7 ווערן ערטיילט צוזאם
אין אנהייבונגן אין אלע שטייגער. עלעקטענייטען דורך ה' לעאן שטייגער
א: צוועצונג: הענדעלט, און פרויעט קאנסומערס, קאנסומערס, פרא-
טעקטורס וועקסלען ווערן אנהענגען אינעם צומאנען מיט אייגענע קאנסומערס.
מאטעריאל: אין פראקטישע אלע פראגראמען צוהאלטן 25% ביליגער.

„שולען פאר יודיש-געהילד“

וואס שטרעבען צו אסימילירען יודען?

זאגט דעם גרינבוים איז זיין גרויסע רעדע איז בודזשעט-קאמיטע ביים סיים

שמואל איז פראנצויזישע פארלאמענט.
ארימער קאמוניסטישער דעפוטאט האט געוואלט
רעדען דעם 25טן.

פארשטאנען 25 (ספ. טעל.) אויף דער
נעכטיגער זיצונג פון פראנצויזישען פאר-
לאמענט איז געקומען צו א שטרע-
אויסציע. דער קאמוניסטישער דעפוטאט פון
עלזאס הייזער האט אנגעהויבן זיין רע-
דע אין דער דייטשער שפראך. עס איז
פאר דערויף ענטשטאנען א געוואלטי-
גער שטערן.
דער פארשטאנען האט געשטעלט צום
אפטייטלעך די שפראך צו זיין קען דער-
לעזען אין פראנצויזישען פארלאמענט
רעדען אויף אנדערע שפראך א חוץ

דער סאנפרייט איז פ.פ.מ.
ארום דער בעזיצונג צו דער רעגירונג און צום מיניסטער
מאדאטשעווסקי.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) די אי-
נפולכע רייכונגן אין פ.פ.מ. ארום
דער שפראך וועגן דער בעזיצונג צו
דער איינציגער רעגירונג, וואס ווערען
זיין פון נאך לאנג - הויפט און וואס
ווייטער אלץ מער - אנגענומען דעם
כאראקטער פון געזעצטע קאמף אין
דער פארשטאנען.
מיט איינציג טאג צוריק האט דער
ווארשאנער קרייז-קאמיטעט פון פ.פ.מ.
אין דער שפיץ פון וועלכען עס שטעהט

צוואנציג פון גוט-בעזיצער.
ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) היינט האט זיך
פערענדיגט דער צוואנציגסטער פון די
גוט-בעזיצער, די שטימונג איז געווען א
יפהר גינסטיגער פון דער רעגירונג.
ס'איז פארגעשלאגען געווארען די קא-
דיקטור פון פורשט יאגוש רעדאקטור

ערב א פויליש-סאוויעטישע
האנדעלס-טראקטאט.
פאטעק באהאנדלונג מיט מאסדע.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) דער פוילישער
אמבאסאדאר אין מאסקווע פאטעק
מאדאטשעווסקי פון וואר-
שא, ווי מען גיט איבער זאל פאטעק
אנהויבען אונטערהאנדלען וועגן שלי-
סען א פויליש-סאוויעטישען האנדעלס-
טראקטאט.

שטרעבען צו פארשטאנען צוויי.
פארשטאנען 25 (טעל. טעל.) פון אונ-
זיך פערענדיגט מיט אפגעהערען דעם
זעכצנער, וואס איז אריינגעקומען געווארען דורך די רעכטע.
געגען שטרעבען צו פארשטאנען דעם
געגען שטרעבען צו פארשטאנען דעם
געגען שטרעבען צו פארשטאנען דעם

סענאט-קאמיטע ראטיפצירט דעם טראקטאט
מיט רומעניע.

סענאטאר רינגעל'ס שארפע רעדע געגען רומענישער רעגירונג.

פארשטאנען 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) היינט איז
פארגעקומען א זיצונג פון סענאט. אויפ'ן
טאג-אונטער איז געשטאנען די שפראך
וועגן רומענישער דעם טראקטאט
מיט רומעניע. נאכדעם ווי דער רעכט-
רעכט האט אנגעוויזען, אז דער טראק-
טאט איז זעהר גינסטיג פאר פוילען
האט געקומען דאס ווארט דעם קאר-
מיניסט (אויך) ער טרעט ארויס גע-
גען דער רומענישער דער טראק-
טאט זעהט פאר די געזעצטע זיכע-
רונג פון די גרעניצען, רומענישען האט
פערזאנלעך בוקאווינא און בעסארעביע,
וועלכע זענען בעוואוינט פון אוקראי-
נער געגען דעם ווילען פון דער בע-
פאלקערונג, פאר דער גאנצער וועלט
פראקטעטיש, ער, דערום אין נאמען
פון זיין קלוב, געגען דער רומענישער
רעגירונג.
סענאטאר רינגעל'ס
דער טראקטאט זאגט ער איז געשא-
פערט

מיניסטער פארטעל'ס
צירקולאר וועגען שולען.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער סיים-קארעספאנדענט) דער וויצע-
מיניסטער פארטעל האט פארגעגעבן
שיקט א צירקולאר צו די שול-קראפט-
רען אין לעמבערג און וואהלין, אז זיי
זאלען זיך מהר ווי ביי אונז אונטע-
רשטערן מיט דעם שול וועגן ספעציעל
מיט'ן גוט-פאלישען.

סיים
זאל נאך לעבען 2 יארה.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער סיים-קארעספאנדענט) אין יי-רע-
גירונג קרייזען פארגעט מען זיך ארום
מיט א פראקטעט וועגן פארלעגענע
די קאדענץ צייט פון סיים און 2 יארה.

אברת פו אמיירעל איז
ווארשאנער יוד. שטיטאל

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פאר-
שטאנען דינסטאג האט א יודישע פרו-
ב. פון איינציגער טאגער נאך א שווע-
רען געבוירען א יונגעל.
ראציס געבוירען אין יודישען שטיטאל
א קינד.
די דאקטוירים פון יודישען שטיטאל
האבען געמאלדען דעם אינטערעסאנט-
ען צווייטען מיט א געבוירען א יונגעל.
פרייטאג צונאכטס האבען זיך ציוויל-
נעוואלדעט אלץ שוים און גוט פריינד
צום ה' ב. פון שפעט אין דער נאכט
האט מען געפאדעט דעם „שלוש זכ“.
געוואונען דעם בעל ברית ער זאל מאל
זיין דעם ווערן לחיה ולחיה א.ו.וו.
אויף עצהגעבען האט ה' ב. פויל-
שטעל דעם מאל ה' א.ו.וו. מענע-
נעמען אפיסעל משפחה אין אריינגע-
פארען אויפ'ן ב' ת.

פארשטאנען 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) היינט האט זיך
פערענדיגט דער צוואנציגסטער פון די
גוט-בעזיצער, די שטימונג איז געווען א
יפהר גינסטיגער פון דער רעגירונג.
ס'איז פארגעשלאגען געווארען די קא-
דיקטור פון פורשט יאגוש רעדאקטור

פערזאנלעך א שיה
פון יפו.

תל-אביב, 25 (ספ. טעל.) די
שיף, וועלכע האט געזאלט פאריסווערען
פון יפו דעם 17. ת. ה. איז פערזאנלע-
טליכע געווארען אין פארט אויף עטליכע
טעג, ווייל אויף דער שיף איז צווישען
די פאסאזשירען ענטדעקט געווארען א
פאל פון פוסט.

פערזאנלעך א שיה
פון יפו.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער סיים-קארעספאנדענט) היינט איז
פארגעקומען א זיצונג פון סענאט. אויפ'ן
טאג-אונטער איז געשטאנען די שפראך
וועגן רומענישער דעם טראקטאט
מיט רומעניע. נאכדעם ווי דער רעכט-
רעכט האט אנגעוויזען, אז דער טראק-
טאט איז זעהר גינסטיג פאר פוילען
האט געקומען דאס ווארט דעם קאר-
מיניסט (אויך) ער טרעט ארויס גע-
גען דער רומענישער דער טראק-
טאט זעהט פאר די געזעצטע זיכע-
רונג פון די גרעניצען, רומענישען האט
פערזאנלעך בוקאווינא און בעסארעביע,
וועלכע זענען בעוואוינט פון אוקראי-
נער געגען דעם ווילען פון דער בע-
פאלקערונג, פאר דער גאנצער וועלט
פראקטעטיש, ער, דערום אין נאמען
פון זיין קלוב, געגען דער רומענישער
רעגירונג.
סענאטאר רינגעל'ס
דער טראקטאט זאגט ער איז געשא-
פערט

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער סיים-קארעספאנדענט) היינט איז
פארגעקומען א זיצונג פון סענאט. אויפ'ן
טאג-אונטער איז געשטאנען די שפראך
וועגן רומענישער דעם טראקטאט
מיט רומעניע. נאכדעם ווי דער רעכט-
רעכט האט אנגעוויזען, אז דער טראק-
טאט איז זעהר גינסטיג פאר פוילען
האט געקומען דאס ווארט דעם קאר-
מיניסט (אויך) ער טרעט ארויס גע-
גען דער רומענישער דער טראק-
טאט זעהט פאר די געזעצטע זיכע-
רונג פון די גרעניצען, רומענישען האט
פערזאנלעך בוקאווינא און בעסארעביע,
וועלכע זענען בעוואוינט פון אוקראי-
נער געגען דעם ווילען פון דער בע-
פאלקערונג, פאר דער גאנצער וועלט
פראקטעטיש, ער, דערום אין נאמען
פון זיין קלוב, געגען דער רומענישער
רעגירונג.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער סיים-קארעספאנדענט) היינט איז
פארגעקומען א זיצונג פון סענאט. אויפ'ן
טאג-אונטער איז געשטאנען די שפראך
וועגן רומענישער דעם טראקטאט
מיט רומעניע. נאכדעם ווי דער רעכט-
רעכט האט אנגעוויזען, אז דער טראק-
טאט איז זעהר גינסטיג פאר פוילען
האט געקומען דאס ווארט דעם קאר-
מיניסט (אויך) ער טרעט ארויס גע-
גען דער רומענישער דער טראק-
טאט זעהט פאר די געזעצטע זיכע-
רונג פון די גרעניצען, רומענישען האט
פערזאנלעך בוקאווינא און בעסארעביע,
וועלכע זענען בעוואוינט פון אוקראי-
נער געגען דעם ווילען פון דער בע-
פאלקערונג, פאר דער גאנצער וועלט
פראקטעטיש, ער, דערום אין נאמען
פון זיין קלוב, געגען דער רומענישער
רעגירונג.

צווישען רעגירונג און סיים
איז מעגליך א נייער קאנפליקט.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) דער בעשלוס פון דער קאנפליקט-
קאמיטע, אז דער סיים האט דאס ווארט
אויסגעזאגט דורך א געהעריגען געזעץ
פארשטאנען 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) היינט איז דא א
געקומען דער פארשטאנען פארשטאנען
איז איינגעקומען געווארען א פייער-
ליכער קבלת תנאים.
ווייל, ע. 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) היינט איז דא א
געקומען דער פארשטאנען פארשטאנען
איז איינגעקומען געווארען א פייער-
ליכער קבלת תנאים.

פארשטאנען פארשטאנען איז ווילנע.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) היינט איז דא א
געקומען דער פארשטאנען פארשטאנען
איז איינגעקומען געווארען א פייער-
ליכער קבלת תנאים.

ראמא דאמאסא איהא בעראמא
פון נ. ז. ל.

ווארשא, 25 (טעלעגראף) פון אונ-
זער קארעספאנדענט) היינט איז דא א
געקומען דער פארשטאנען פארשטאנען
איז איינגעקומען געווארען א פייער-
ליכער קבלת תנאים.

נאך ראמינס טויט.

מאסקווע, 25 (טעל. טעל.) „אינזשעניר-
אז מודיע, אז אין איינציגער-קאמי-
סאריאט האט מען, צוליב קראפט-
טויט, ערקלערט א 2-טאגיקען טראיער.
די ערליכע אין פראנצויזישע באט-
שאפט'ס האבען שטישעריגען אויף
געדורקט מיטגעפיהל.

א פאבריק-קאמאטראפע איז
איטאליען.

10 מענשען אומגעקומען.
ווערען ד.ק. 25 (ספ. טעל.) געכטען זענען איינגעפאלען די ווארשא-
טען פון די קרישטאל-פאבריקען אין מאדאטשעווסקי ווענעדיק.
10 מענשען זענען דערהרגעט געווארען און ס'זענען פערהאן אסך
פערזאנלעכע.

פון ב. זינגער.

Andrzeja 4, tel. 29-85
נעמט-אָן מיין 9-10 ס'ריה און 5-6 נמ.
אין דער צענטשניצ "Zdrowie" גאָרף.
סיעקס 3 מיין 11-2 מ און 4-5 נמ.

ס'גאנצע 2 סעריעס צוזאמען	הינט פויערליכ פארעמיערע פון דעם טאנאמענפאלסאען פלם פון דער וועלט! די לעצטע טעג פון פאמפעיי (Ostatnie dni Pompei) דאס לעצטע וואָרט פון דער טעכניק, שפילן אין רעזש. אויסגעהערט: גרעפון Rina de Ligvero Bernard Goetzke, Marja Corda, Michał Varkonyj, Emiljo Chione ס'האָבען רעזש. ס'זינט: Carnine Gallone און Amieto Palerini - - פאספערטס און הנחה-פליעטען אונגילטליך	ס'גאנצע 14 אדמע צוזאמען
---	---	--

די וועלט-היסטארישע געשעהעניש איבערבוי פון דער ענגלישער אימפעריע.

פון דעם ד"ר י. ראזענבלאט.

א געשעהעניש פון א גרויסער היסטארישער בעדייטונג איז פארגעקומען די טעג. א געשעהעניש, וואס בעריהרט אין א גרויסער מאס אלע איראפעאישע לענדער, ווייל ס'קען אויך פאר זיי האבן בען גרויסע פאלגען אין דער צוקונפט. די געשעהעניש איז נישט גענוג אפגע-שאצט געווארען אין דער פאליטישער פרעסע.

און איבערטרעפונג קען מען זאגן, אז די גרעסטע מלוכה פון דער וועלט, לויט איהר טעריטאריע און בעפעלקערונג האט איבערגעלעבט אן איבערקעהרעניש, כמעט א רעוואלוציע, און לויט'ן ענגלישען מוסטער, ענטשפערעכערט דעם קאלטאליטיען ענגלישען כאראקטער אין די דאזיגע רעוואלוציע פארגעקומען און בלויז פארגענוג, אהן געשרי, און איבערגענוג.

מ'וואלט געקענט מיינען, אז ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען אפשיסן א געשעפטליכע טראגאקציע, די פערטער-טער פון גרויס-בריטאניע און איהרע דא-מיניעס זענען זיך צוזאמענגעקומען צו א בעראטונג און אין דער קאפיניעט-שטיקלייט האבען זיי נישט געהאט אן נישט וועהניגער ווי גענערעט די פא-ליטישע פארום פונם גרויסען ענגלישען אימפעריע.

די פארום, אין וועלכער מ'האט בע-קאנט געזעען דעם ענגלישען פאלק ווי אויך דער גאנצער וועלט די נייע אר-גאנצונג, איז אויסגעדרוקט אין אייני-גע רעוואלוציעס פון א דעקלאראטיווען כאראקטער, וועלכע זענען אונטערגא-כענט געווארען פון אלע בעטייליגטע, מ'מא ווירקליך שוויגען פאר דער הויכער פאליטישער ענטוויקלונג פונם ענגלישען פאלק, וואס פערשטעהט מיט-צוגעבן מיט די פאדערגענגען פון דער צייט און זיך צו זיי צוצופאסען. מ'מא בויגען דעם קאפ פארן פאליטישען שכל פונם ענגלענדער, וועלכער זאגט זיך אפ, אז דאס וואס איז רייף - איז רייף, און אז ס'האט נישט קיין זין צו קעמפן געגען רייפע זאכען. דאס איז איינע פון די גלענצענדסטע אייגענ-שאפטען פונם אלטען אינזל-פאלק, וועלכעס פערשווענדעט נישט אונזעליך זיינע כוחות אויף איינצוהאלטען דאס ראד פון דער געשיכטע, שוין נישט רעדנדיג וועגען אומצורעהען דאס ראד אויף צוריק, און די דאזיגע כא-ראקטער-אייגענשאפטען, דער דאזיגער הויכער פאליטישער ענטוויקלונג פער-דאנקט ענגלאנד איהר מאכט, איהר פרעסטיזש, איהר קולטור, איהר רייכ-טום און איהר ווירטשאפטליכען גלאנץ.

ווען מ'בלעפט אדורך די געשיכטע פון ענגלאנד, זעהט מען, אז זי האט זיך גענוצט זעהר קאסט מיט די זעלבע מיטלען, וואס ס'פאלגען געברויכט אויך אנדערע מלוכות, כדי צו דערגרייכען זייערע ציעלען - מיט בלוט און פולווער האט מען געשאפען די גרויסקייט און פערברייטערט דאס אימפעריע אויף דער גאנצער וועלט. אבער טראץ דעם, קאן דער ענגלענדער מיט שטאלץ זאגן, אז האבן די קנאה צו איהם איז גרויס, איז ער אבער נישט פערהאסט. דען ער האט עס פערשטאנען פון זיינע נעכטיגע שונאים און גענוער צו שטען זיך היינטיגע פריינד; ער האט פערשטאנען אזוי איינצורייכען, אז די היינטיגע פריינד האבען שנעל מערגעסען, אז ערשט נעכטען זענען זיי געווען זיינע שונאים, און דער גרונד ליגט אין דעם, וואס דער ענגלענדער פערזאנלעך ביי אלע זיינע מענטשליכע חסרונות אין א געווי-סער מאס א שטיק פון איידעלקייט, פון גרויסעוואקסענע און אין דעם ליגט דער סוף, פארוואס אין אלע צייטען האבען אלע אונטערדריקטע פעלקער ארויסגעקוקט צום ענגלישען פאלק אלס צום בעשיצער פון מענטשליכער פרייהייט.

דא ליגט דער סוף פון דעם, וואס ענג-לאנד, זייענדיג קאנסערוואטיוו אויף דורך אין דורך, איז גלייכצייטיג דאס פרייסטע לאנד אין דער וועלט.

נישט די אלטע און נישט די נייע געשיכטע ווייס נישט פון קיין ביישפיל, אז א פאלק, וואס האט איינגענומען דערע לענדער און געהערשט פרעמיע-פאלקער און דעריי זיי גרינדליך אויס-גענוצט, זאל די זעלבע אונטערדריקטע לענדער זיך בעמיהען צו ברענגען אין א בליהענדע צושטאנד, צו ענטוויקלען דאס די ציוויליזאציע, צו הויבען דעם ווירטשאפטליכען צושטאנד און זיי שפ-טער דערהויבען צו איהר גלייכען, אלס גלייכערעכטיגטען פאקטאָר. ס'וואלט גע-ווען א פעהלער צו בעהויפטען, אז דאס פלעגט געשעהן צוליב דער גוטסקייט פון כאראקטער, אויס אלטראוואים, ניין, נאכן אומגעקעהרט - ס'איז זעלטען צו געפינען אזא עקסאייטש פאלק ווי עס זענען די ענגלענדער שליט-ליך זענען אלע פעלקער - ענגאליס-טען, דער גאנצער אונטערשיד אין וואס ס'איז דא א קלוגער, ווייט בלי-קענדער עקאנאמיע און א גארטער, קורצ-זיכטיגער, און אט דער דאזיגער וויי-טער בליק, דער ווייטער הארצוגאט, דער געוונטער שכל פלעגען דעם ענג-לאנדער שטענדיג זאגן, אז ס'איז די גרעסטע פאליטישע גרויסקייט צו האל-טען דעם שקלאף שטענדיג אין שקלא-פאנטום: ער וועט דאך מיט דער צייט קומען צו וועלכען אפצוהאנדלען פון זיך דעם זיך, וואס דריקט איהם און דאן וועט ער ווערן געפעהרליך, איז עס דען נישט קליינער צו שפילען די ראל-פון א חער, וואס וויל אליין געבען די

יען און אמעריקא. די מלוכה איז גע-ווען דאס מוטערלאנד, וואס האט אליין געהאט די דעה פאר זיך און פאר די קאלאניעס, זי, האט זיי קיינמאל נישט געפרעגט קיין עצה, זיי האבען נישט געהאט מיטצורעדען אין קיין שום פאר-גע פון איבערליכער און אויסערליכער פאליטיק. מ'האט מיט זיי רעגירט דורך וויצע-קעניגען און גובערנאטארען, וועל-כע זענען בעשטימט געווארען פונם ענגלישען קעניג, זיי האבען נישט גע-האט קיין ארמטען, קיין פלאט, ענגלאנד פלעגט זיי שיעצן מיליטעריש און אין זייער נאמען אויסטרעטען איבעראל. די אפמאכען און די טראקטאטען, וואו די ענגלישע רעגירונג פלעגט שליסען מיט אנדערע לענדער, זענען געווען פאר-מליכטער פאר אלע קאלאניעס און פארן

זאל פיל הארמאניע, נארוואוויטשא 20

נור 1 פארשטעלונג

שבת 8.30 נאכמיטאג ווערט געשפילט דאס צוואנציגסטע לעבענס בילד
געלד, ליעבע
און שאנדע

אין 4 אקטען פון זאלאטארפוסקן
מנחם זאנטייל פון דעם לענדער בעקאנטען ארטסטען (לויט א.ב.) פארזיען:
בעזאן, וויינבערג, זאנצקא, מאכאראווסקא, גורענבערג, אין פאדערמאן.
מצנער: אריעל, באלבארסק, האמבורגער, יעדוואב, מאכאראווסקא, גוראנ-בערג, ניהויז און פאליגנסקן.
פרייען פון 80 נר. ביז 2.50 געשעפטס-האנדל: א. בעזאמאן.
גארדעראפע פריי! בילדעטע צו בעקומען און פיל הארמאניע קאסט.

פון דעם פאנדרעניש פון חיעו פון ז. י. דארפאן.

די יודען-פראגע אין פוילע

דורך די בריען פון א "אומשאני יעוורעי".

פון ז. י. דארפאן.

בעת די געשעהענישען אין יאָהר 1918 גאנצן פוילען, דאן וועגען דער יודישער דעלעגאציע אין פאריז (אָקטאָבער 1919) בעת די שלום-פערזאנלעכע און איהר ראלע ביים צווייטען פוילישע דעלע-גאציע אריינגענומען אינעם שלום-פא-קאן דעם מונקט וועגען די מינאריטע-פארשטעלונג.

דער רעדנער שילדערט נאך א גאנצע רייע תקופות אינעם יודישען לעבען אין משך פון פוילענס זעלבסטשטענדיגקייט פאלק אין א ביישטענדיגען אָפּטעטיאָנען צוקומענדיג צו דער רעגירונג ביים גראבסקי און סקושינסקי מיינט דער רעדנער (אין דעליקאטען זין) אז די הייטשעפאליכע פאליטיק פון די דער-מאנאטע רעגירונגען האט א סך שאלען געבראכט דער רעגירונג גוטא. אלס פאלע יאָזא פון דעם רעגירונגס-שאַדע-אויס מיניסטער סקרושינסקי געווען גע-צוואונגען צו שליסען די "אָגאָדא" און זיך צו בעשעפטיגען מיט די יודישע פאסטאליטען ווי א שטייגער: צוואנג-א-פאלע, פוילען א ספעציעלישע יודישע צרה, לויט דער מהיפאזירער קאנצעפציע פון פאן פראפעסאר פארגאס, וואס האט די זכיה צו זיין פון דער פוילישער געזונטשאַד-ווערן.

אין קאן עס מיר נישט ערקלערען, וועלכע ס'בוא האבען געוואוינען דעם פראגע-שאף פון דער פוילישער געזונט-שאפט אין ווייזן, פראגע "ד"ר ערמאנד פארגאס, צו האלטען א פאָרטראַג פאר א גרויסע צאָהל געלערנטע געסען אין פאראייניגטע פאליטישע, וויגער און אויסלענדישע פערזענליכקייטען, גע-ווינדעט דער סעמל: פוילענס פאליטיק לובי די יודען.

א פאָרטראַג, געווינדעט פערזענלעך יו-דישע פראגען, און דערצו אין אַזא גרויסעוואקסענע מאסשטאב, הי דער פון פראגע, פארגאס, איז אין ווען געווען א געלענטע פאָרטראַג, די פאָרטראַג האט זיך דאן פערזאנלעך אין א ממשות-דיגער איבעררעכענונג, ווען דעם פאָר-טראַג האבען בייגעוואוינט די פערטער-טער פון די אויסלענדישע געזונטשאַד-טען אין ווען, ווי פון ענגלישען, פראנ-צויזישען, איטאליענישען, טשעכא-סלא-וואקישען, יוגאסלאווישען און א סך א-דערע, וועלכע האבען געקאפט פון דעם פראפעסאר'ס אויספיהרונגען און פשוט געשלינגען יעדעס וואָרט, וואָרום מ'דארף וויסען, אז פראפעסאר פארגאס איז א יוד אין מ'האט געוואלט הערען פון דער פראגע "קוואלע".

דער רעדנער האט אין אנהויב פון זיין פאָרטראַג געשילדערט אין א וויסענ-שאפטליך-געשיכטליכער פאָרטראַג יודי-שע לעבען אינעם אפמאליגען פוילען, און-טער דער צווישער הערשאפט, די היכ-מינע געשעהענישען אינעם יודישען עקא-נאמישען לעבען, (באָקאט, רדיפות, דער רעדנער האט אין אנהויב פון זיין פאָרטראַג געשילדערט אין א וויסענ-שאפטליך-געשיכטליכער פאָרטראַג יודי-שע לעבען אינעם אפמאליגען פוילען, און-טער דער צווישער הערשאפט, די היכ-מינע געשעהענישען אינעם יודישען עקא-נאמישען לעבען, (באָקאט, רדיפות,

פויב
מעטאלען
Sidol
שויבען שפילען
נלאוואר און מארמו
בלענדער

קריג איז נישט געווען קיין איינציגער פאל, פון קאלאניע, אדער, ווי מ'רופט זי אין ענגלאנד, א דאמיניע, זאל זיך דערלויבען אריינצומישען אין וועלכען ס'איז נישט ציין פון דער ענגלישער פאליטיק.

ס'האט אויסגעבראכען דער וועלט-קריג, אלע קאלאניעס זענען פרייוויליג געקומען מיט הילף פון בלוט פון געלד דעם מוטערלאנד, און דא האט מען אין ענגלאנד פערשטאנען, אז די קינדער זענען געווארען פוילישעריג, אז מ'קען זיי שוין נישט בעהאנדלען ווי מינדער-יעהריגע קינדער, און אז מ'מא זיי פאן טיש ערקלערען פאר רייף און גל-בערעכטיגט מיטצורעדען אין אלע געלענענהייטען פון דער מלוכה.

און א גרויסען ליאָנט, און היינט דעפאטען האט מען אדורכגעזאכט ד פראצעס פון דער אומבילדונג דער ענגלישער מלוכה מיט דאמיניא-אויף אן אימפעריע, וואס שטעלט א זיך פאר א מעדעראציע פון משהלע-לענדער, וואס בילדען טיילען פון גליי-שען פאלק און אנערקענען אלס ייגער קאפ דעם ענגלישען קעניג. פאר דעם האט מען געגעבען אירלאנד די פריי-הייט פון אן אויטאָנאָמען לאַנד, ס'איז אינטערעסאנט און כאראקטעריסטיש, אז אונאפהענגיג פון דער גרויסקייט פון טעריטאריעס בעזיצען אלע לענדער, וואס בילדען די ענגלישע אימפעריע, די גלייכע שטים, זיי האבען אפילו דאס רעכט צו בעשטימען אייגענע דיפלאמא-טישע פערטערטער אין פרעמדע מלוכות, אזוי ווי זיי בעזיצען זעלבסטשטענדיג פערטערטער אין פעלקער-בונד, אין דער רעפארם ליגט די יודישקייט, אז די ענ-צעלע לענדער וועלען זיך נישט אפריי-טען פונם אימפעריע, און אז זיי ווע-לען אויך אין דער צוקונפט צוזאמי-לעבען אלס טיילען פון איין גרויסען פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פאליטישען ארגאניזם.

פון ד"ר

זוכנגען און לעבארטארעס פארשונגען
אין ערשט דעמאלסט קען א געוויסע-
האפטער דאקטאר שטעלען מיט א זי-
כערהייט דעם דיאגנאז. נאך קאם מן
דער דאקטאר פארארשען מיטן שטע-
לע פון דיאגנאז א געוויסע זיכערהייט

ס'קען זיך טרעפן, למשל, או איין
דאקטאר וועל דעם ערשטען טאג פאר-
דעמאניצען ביי דעם קראנקען גאל שטיי-
נער אין געבען מילדען גענען דער
קראנקהייט און אין 8 פאר טאג טרום
וועל קומען 5 צווייטער דאקטאר און
עסעסשטעלען, און ביי דעם קראנקען איז

ט'איו זיך נישט צו וואונדערן, וואָס
ס'טרעפט זיך, און איין דאָקטער שטעלט
אין אַנהויב פון דער קראַנקהייט איין
דיאָנאָז, אין אַ פּאַר טאָג אַרום קומט
א צווייטער און שטעלט אַזוי צופֿיס אַ-
דערש. דאָס הייסט נאָך נישט, און דער
דריטער האָט נישט קיין אַהנג וועגן
מדיצין. דער צווייטער דאָקטער, וועל-
כער איז געקומען שפּעטער, האָט שוין
עקאַנט וועגן די קראַנקהייט אין

פֿאַן זײַנע אונטערזוכונגען ביים בעס
וון קראנקען און אין דער לעבאָר־מאָר-
ע. גאָד אַ וויכטיגע זאך איז די גאָ-
טלעכע אונטערזעכונגען. ד. ה. דאָס
אָפֿטמאָל און בערעכענען דעם קראַנק-
ען דורכ'ן דאָקטאָר אַ געוויסע צײַט,
די זיך צו איבערצייגען אין גאָנג פֿון
ער קראַנקהײט. אַ גאָנצע רײַת קראַנק-
ײַטען קענען אין אָנהױב געבען בעס
יוצאָלע סימפטאָמען און נישט איינמאָל
דעמאָנטירן. אַז אַזוי זעהר שווער צו
אונטערזיינען. אַז האָט מען צו פֿון
ײַט אַ מאָנען-נעשטער, צי איז עס גאָר
פֿאַרשײַנענדיג אָדער אפשר גאָר אָפֿטמאָל
וון מאָנען-ווייטאָל אַזאָל פֿאַרשײַנען
אָדער.

בפך שווערער קלויזן דאָס שטעלע
ווען די געגנט ביי'ס קרענקע, וועלכער
ערט פלוצלינג קראנק, האָט גרויסע
יוניאן און גלע איבערצייט סימטאָמען זע-
ען שווי שווער, האָט מען קלויזן זיי פילד-
ישט בעסע קען. דאָ דערפֿר דער דאָ-
קטער געהערט און אכט א גאנצע רייה
ראנקהייטען, וועלכע הויבען זיך אָן
ישט היץ, קוואליפירען זיי, פערבליי-
ען די קליינע צעמערקבארע סימטאָמען,
זיס די רעזולטאטען פון זיינע אונטער-
זוכען.

אָפּ קלינגט, דאָס זיך, ווי עס
 האָט, פונדעסטוועגן איז דאָס
 דאָס ריכטיגע צומערקונג, דאָס
 דער דאָטאָר בעקאנט זיך מיט דער
 מעדיצינער איבערשטע, דאָס
 ריכטיגע דאָטאָר קאָנפליקט-פאָלען
 עס זעהט דאָטאָר אין זיין פראָקט,
 אלץ מער איבערציגט ער זיך, דאָס
 פאָר איבערשטוועגן עס פאָרען זיך
 אינעם פערלויף פון פאָרליי קאָנפליקט-
 פאָר, און ווי עס געשעהט, עס דאָס
 פאָר, וועלכער האָט געשטעלט אַ געווי-
 פאָר דיאָגנאָז איין טאָג, פון אינעם
 פאָר נאָך אַ געוויסער אַפּפּראָפּרי-
 פאָר קאָנפליקט, דער פאָרעם, וועלכער
 האָט אין זיין פראָקט נאָך נישט גע-
 זעהען קיין פאָר קאָנפליקט און קאָן די
 מעדיצין פאָרן כמעט לויט די ביכער,
 וועלכעדיג אַ פאָר ביכער-סימפּטאָמען ביי-
 פאָר קאָנפליקט, שאַלעם ליכט פאָרעם
 דיאָגנאָז, נישט וויסענדיג נאָך
 זיך, עס אישט שטענדיג געהט פאָר
 פאָרעם גענוי לויט די ביכער,
 געוויסער דאָטאָר, דער פאָרעם-
 פאָר וועלכעם האָט פאָרעם
 פאָר פאָרעם קאָנפליקט, האָט
 פאָר איבערציגט, עס אַ פאָר

קיינא ספ

נישט זיך בעמרידיגען מיט א פער-
סמיות, צו ווייט, און דווקא צו טיפ-
טאמען קאנען לייטט מען קירען א גע-
צע ריחה אונדער, וועלכע מען קען
נישט אין צושטעלן מעקענט מעסטשע-
לען און דעריבער שטעלט צו נישט
דעם דאקטאן אויף דער שנול, און
ער פארשט גענוי גאך. ברי שפאטער
צו קאנען זענען, און אט מיט דער
קראנקהייט האבען מיר דא צו טון און
נישט מיט קיין אונדערער.

מען זאגט איין וועג געדענקען, דער מענטש איז נישט קיין אויסגעשטעלט, חסם איז געבויט געווייזט א געווייזט פלען און וועלכען מען קען רעגולירען לויטן אינווייניגערס ווילען. עווייזט מען טרעפט נישט קיינמאל קיין צוויי געווייזט גלייכע פנימ'ער, עווייזט מען נישט טרעפטן, עס די ארגומענטן מען צוויי מענטשען וועלען זיין געווייזט גלייך געבויט, און דעריבער געהערן די קרענקעליכען ביי מענטשען אויך נישט דורך לויט א געווייזטען שטעלען און טאקי דערפאר מוז יעדע קרענקעליכע אפדערש בעטראכט ווערען און אפדערש בעהאנדעלט ווערען, מען קען זיך נאך זעכענען מיט אלגעמיינע בללים, וועל-מוען אבער אגענווענדעט ווערען ידוויידעל, דאס מיטעל, חסם קען איינעם העלפען, קען ביי דערוועגער קרענקעליכע א צווייטען שטענען, שלעכט איז דער דאקטאר, וועלכער היילט די באקעהייט און נישט דעם קרענקען.

מיט א מאר וואָסן צוריק האָבען
 זיך אין אַ גרויסער אַמערקאַנער ציי-
 וועג "ניי יארק אוונגב- פּאָסט" בעז-
 ען אַ גאנצע ריית גלייכערמירונדע אר-
 ציטלען, וועלען וואקסן אין דז פער-
 רשכענס אין דז פּעראייניקטע שטאַטען
 אר יעהרליכער שטאָדען טון דז פער-
 רשכענס ווערט דאָרט בערעכענט אויף
 מזליאָרד דאָלאַר, פערשדענע אַה-
 ונג אין קאָסטבאַרע זאַכען ווענען גע-
 האָבן בעגרייבט און אַוועקגערויבט
 אויף אַ סומע פון פערטאַהונדערט
 דאָלאַר. שונוואַס אין מלוכה פאָליציי
 אַט אַטענקאַטע זינפאַהלעכען מזליאָרד
 דאָלאַר, אויף יעדען בערגער פון דז
 פּעראייניגטע שטאַטען פאָלט אויס אַווי-
 גאָלדן אַ מין שטיינער פון 83 דאָלאַר
 אויף פאַרברעכענס.

א ח'יך דעם זענען און אַמערקע
זיין אַ משך פון פערזאנלעכע יאָהר
ערמאָדעס געוואָרען 12 000 מענטשן.
זי צאָהל אַבערשטיינט די צאָהל פון
אַרבעטן און צוגלענד, פֿאַרשפּרייט
ייטשלאַנד, אַמאַליקע, קאָנאָדע און דז
קאָנדיטאָנישע מלוכאָט צוזאַמענענעמען.
זיין דז שטעט אַרבייטען גייט טאָען פון
אַנדאַליקע, וועלכע שטאַלען ייך גישט
וועגן הרג'ענען אַ פֿרוי, אַ קינד, דז
ווייטקע פערלייטערען און פֿאַרגע
ערען דז צאָהל פערברעכענס.

איינגע פובליציסטען ווילען ערקלער
ען ד? פארברעכענס. כוואלעז מ'זעט דער
ירקויג פון דער מלחמה, אבער פונקט
מערקט האט נישט אפגעוועלט ד?
מלחמה דירעקט, אין פארגלייך מיט

יורט געשטעלט דער דיאנאן
פון א קראנקהייט?
ביים אינספּרוּכטן א קראנקען שטיצט
זיך דער דאָקטאָר (1) אויף די רייז פון
דעם קראנקען גומא, די עזוי גערופענע
סובינקטיווע לידערן, (2) אויף די סימט-
אָמפּטן, וועלכע דער דאָקטאָר געמינט

HEMORIN

CZOPKI HEMOROIDALNE

WYKONANIA STAN ZADALNY

SAGOOZA 80LS 1 SWEDEZKIE

CZOPKI PRZECIW HEMOROIDOM
HEMORIN
MAGISTER KLAWE S.A.

SPRZEDAJA KRAJOWIE

ZADAG WE WSZYSTKICH APTEKACH!

DOWOZYSTWO PRZEMYSŁU
KRAJOWE FARMACEUTYCZNE

MAGISTER KLAWE S.A. WARSZAWA

קנינא ספארט איז עהנליכע סיבות פון דער פער-
פרעכער - כוואליע איז אמערקא.

נישט חלום'ן דן בעגאנסטע שרעם-
 שטעלער אין דער וועלט! און דאס
 וועלט-בערגהמעט נישט-לאנג פארגעק-
 מאנע געשעצט: פון די צוויי טעשעמא-
 נען, אויף וועלכער גאנץ אמעריקא אָמט
 געקוקט מיט אַ פערטלעכען אָטעם און
 פאָר וועלכען מען האָט ווידער טאָפּע
 בעגאָהלט אַ מזליאָן דאָלאַר. מען דאַרף
 אָר אַ טראַכט געבען: אַ מזליאָן דאָ-
 לאַר פאַר אַ געשקטען זענען אין דז
 צייטן אַריין, און מזליאָנען מענטשן פון
 אלע עקען לאַנד. האָבען זיך צוגעקוקט
 מיט אַ האַרץ-קלאָפּענשט, ווי דז טעמ-
 פּאַנען ברעכען זיך דז ביינער און
 גבייט האָבען זיך בעסעלטע טעמפּע-
 לע צונען און אַרעאָמאָנען און געק-
 מען צו אַהע און צו פליהען פון מוז-
 זענדער וויאָדס, ביי ביזוואוינען דאָס
 געשעצט און זענען געווען אויסער זיך
 פון עסטרייכאָן
 עס איז קלאַר, אַ קאָנאָ פּעסעס פון
 1 וויאָדס דז לענג מיט פּאַלאַצען,
 בייאָרדערען און טעמפּע-בילדער, און
 בייאָרדעריי פון דז טעמפּעאָנען,
 טעמפּעאָליצעס פון דז אָרעמפּע-קאָ-
 אַט טעמפּע, וועלכע לעבען איבער און
 ווירקלעכען לעבען - שפּעקלעכע טראַ-
 געדיעס - דאָס אַלץ קען נישט זיין
 קיין געזונטע גייסטליכע שפּייז פאַר דעם
 מענטשן בכלל.
 און אָט אין דעם ברוטאָלען געזעג
 נאָך ברוטאָלע פּערזענליכעס און אין
 זייער בעפּרודיגנע דאַרף מען אַן אַ
 בעדייטענדער מאַס זוכען דז סיבות פון
 דער מוראָניגער פּערברעכער-וועלכע
 אין אמעריקא. מ. באַ-לאַ.

קעטע פלייצעס פון האלב נאָקעס
פֿרויען, אַ בעל אויפֿן וואַסער א.א.וו.
ווי דז אַמעריקאַנער אונטערנעמער,
וועלכע פֿאָהרען קיין אייראָפּאָ כאַפּען
פֿילם- סיוועטען, פֿאָרערען פֿון דז
מחברים, אָו דז פּיעסע זאָל זיין מיט
א „גומען סוף“ אָו דז צינען זאָל
טרייאַמפֿערען, און דאָס הייסט, אָו דז
העלן זאָל חתונה האָבען מיט אַ מי-
ליאַרדער, און ווידערמאָל אַ „פֿאַלעם“
אַנאָיגענע יאָכטע, נאָקעטע פלייצעס
און אַ משעק-ביכעלע. אָדער דער העלד
האָט חתונה מיט אַ מיליאַרדערס אָנ-
איינצוגער טאָכטער אָו ווידער טאָכע
אַ פֿאַלאַך, אַ יאָכטע, אַ בעל, נאָקעטע
פלייצעס און אַ משעק-ביכעלע... דאָס
זאָל זענען אַטראַקטען פֿון גוטסקייט
ביי דז אַמעריקאַנער פֿראַן-פּאַפּער.
אָבער נישט גאָר דער קונזמאַסאָ
גראַף בעוויוט אָו דז גראַפֿע זענען,
דעם שלעכטען געשמאַק און דז נאָר-
נע אָנטעלעקטועלע ענטוואַקלונג פֿון
אַמעריקאַ. ריזיקאָ וואַלענטאָ אָו בא-
שטאַרבען, וואָס פֿאָר אַ רעס-היטע-
ריקעס, זעלב-טמאָ זען, מען האָט גליי-
קעם מיינען, אָו די זין אַ פֿאַרגעס-
ען אָדער-דער גראַפֿע, וואָס מע דאָס
אויפֿעהן זען צוליב דעם וואָס צעפֿס-
אַנאָמערקאַנען אָו אַבערגעשוועמען
דעם לאַמבאָס. דז טעלעגראַמעס, די
אָנציעלע אויפֿנאָהמעס... און דז טריימ-
ען, און דז צייטונגס-פֿאַרמען ווענען
דעם, אָו צעפֿס אַ פֿאַנאָזיזשן פֿאָהרעס
קיין אַמעריקאַ שפּילען אַן ענעס! און
דז האָנאָראַרען, וועלכע קענען זיך אַפֿילו

איראקע, וואו כמעט דז גאנצע פופעל
קערוגט האט אנפערברעכט דז קדלה
און דז בושה פון דער מלחמה, זענען
דערהר ווענג אמעריקאנער געווען אויף
דז שלאכט. פערדער דאס איז נישט
מלחמה, דאס דארף מען זוכען צופעס א-
דערש... א גרויסען חלק און דז סבות
פון דער פערברעכער. כוואליצ האבען
זעהן סאך דז 30.000 אמעריקאנער
קנאטעס...
דז פער איינגעטע שטאמען, דאס לאנד
וואס דז פערלעכענעטען רופען אן און
דז טאטענענע מענשען. דז גרויסע
דעמאקראטיע" פון יענער זייט ים -
א געוועזען דער הויפט. לינערקאנט
פון קינאמאטאגראפישע בילדער אויף
דער גאנצער וועלט און צו דער פרא-
דוקציע פון דער גרויסער דעמאקרא-
טיע" דארף מען זיך אויסצוקוקען
צוקוקען.
נאך קינא בילדער איז אנגעהויבט
צעהרען ווענג, עס איז נאך צו פרא-
דוקציע א נאך וועלט, ענגליש, דייטש,
סוועדיש קינא-בילד, אבער אלע חרבען
פון אמעריקע צו שטעלן עפעס ממשות-
יגעט, האט זיך זיי נישט איינגעצ-
ען, כאטש מען זאגלעוועט נישט קיין
דאס ארען.
און א דורכשניטליכען אמעריקאנער
בילד קען מען שטענדיג טרעפן א
מיליאנדער מיט א טשעק-בילעט, וואס
ער שלעפט עס אלע מינוט ארויס פון
דער טאש, טייערע אייטאס, עפעס א
נגעהויער רייכער און שווער, עמ-
פערס פאלאס", מאדערנע סענץ, נא

מיט א פאר וואָסן צוריק האָבען
 דאָ און אַ גרויסער אַפערקאָנער ציי-
 וואָג „ניו יארק אַוואָנג - פאָסט“ בעז-
 ען אַ באַזעס רייט אַלעמירשנדע אַר-
 2/25, וועגן וואָס פון דז פער-
 שפּענס און דז פּראַיינגט שטאַטען
 פּר יעהרליכער שטאַדן פון דז פער-
 רעכענס ווערט דאָרט בערעכענט אויף
 מיליאָרד דאָלאַר, פּערשנלעכע פּאָ-
 ונג און קאָסטבארע זאַכען זענען גע-
 פּאָרען בעגרייכט און אַוואָקערויט
 אויף אַ סומע פון פּערסאָנלעכען מיליאָרד
 דאָלאַר. פּריוואַט און מלוכה פּאָליציי
 אַט אַפּעקאָסט זענען האַלבען מיליאָרד
 דאָלאַר. אויף יעדען בערער פון דז
 צראַיינגט שטאַטען האָלט אויס אַוואָ-
 יגאָך אַ מין שפייז פון 83 דאָלאַר
 אויף פּערזענלעכענס.

אַ חוץ דעם זענען און אַפּערקאָ-
 נען אַ מיט פון פּערזענלעכענס יאהר
 צעמערדעט געוואָרען 12 000 מענטשן,
 זי אַהאל אַבערשטייגט די אַהאל פון
 אַרבעט און צעגלענד, פּראָקרייך,
 ייטשלאַנד, אַמאָליען, קענענע און דז
 קאָנדינאָיאָנעס מלוכה צוזאַמענענעמען.
 פון דז שטעט צרבייטען גייט טיפּען פון
 אַנדערען, וועלכע שטעלען ייך נישט
 אַ פאר הרנענען אַ פרוי, אַ קינד, דז
 וואָס פּערזענלעכע און פּאָרענע
 אַפּערקאָנעס, פּערזענלעכענס.

איינגע פּאָליצייסטען וואָסן צוריק
 פון דז פּערזענלעכענס וואָסען מיט דער
 יריקונג פון דער מלחמה, אַפּער פּאָקאָ-
 מערניקע האָט נישט אַבערלעגעט דז
 מלחמה דירעקט, און פּאָרעלייך מיט

דעם דיפאנאז אויף דער שנעל, נאך
ער פארשט נענט נאך. ביי שפאטער
צו קאנען זאגן, אז עס איז נישט
קאנקאייט האבען מיר דא צו טון און
נישט מיט קיין אנדערער.
מען דארף איין נאך געדענקען, אז
דער מענטש איז נישט קיין אויסגעשט,
האט איז געבויט געווי לויט א געווי
מען פלעגן און וועלכען מען קען רעגן.
לירען לויטן אינשוניערס ווילען. ער
ווי מען טרעפט נישט קיינמאל קיין
צוויי געווי גלייכע נאמען, ער
מען נישט טרעפט, אז די ארגאניזמען
האט צוויי מענטשן זאגן זיין געווי
גלייך געבויט. און דריבער געהאט די
קאנקאייטען ביי מענטשן אויך נישט
דורך לויט א געוויסען שטעלען, און
טאקע דערפאר מוז יעדע קאנקאייט
אנדערש בעטרעכט ווערן און אנדערש
בעהאנדלט ווערן. מען קען וך נאך
זענען מיט אלגעמיינע מללים, וועל-
מוזען אבער אנטווענדעט ווערן
ידווינדעל. דאס מיינט, האט ער
אינעם העלמען, קען ביי דערוואנדער
קאנקאייט א צווייטען שטעלען, שלעכט
איז דער דאקטאר, וועלכער היילט די
קאנקאייט און נישט דעם קאנקאין.
וועט געשטעלט דער דיפאנאז
טון א קאנקאייט?
ביים אנטפערונגען א קאנקאין שטייט
זיך דער דאקטאר (1) אויף די רייז פון
דעם קאנקאין גוט, די ער צו געווענע
סוביעקטיווע לידען, (2) אויף די סימ-
טאמען, וועלכע דער דאקטאר געפינט

מראגישע העלדען

צו דער פסיכאלאג
ניע פון די פאלשע
משיחים

ז.י. סטופניצקי

קבלה, וועלכע האט דעמאלט, אנהויבענ-
דיג פון 15-טען יארהונדערט אנגענו-
מען די ווענדונג פון קבלה-משיחיות. ד.
ה. פון א פראקטישער איסלאמישער פון
די קאמפאזיטן-שטעלע פארמולדן פאר א
בעשטעמטען צוועק. דער איינציגער
צוועק, פאר וועלכען עס איז ווערט די
כוחות אויסצוגעצויגן, איז פאר יענע צייט
נאך, דאס מקרב ווין דעם קץ. ער
זעהט און ער הערט שטענען און בלי-
דער ארום וך, ער האט ענטפאלענע-
גען, וואס גרענצען זעהר נאענט צו
בואה.

דאס איז נישט קיין שווינדלעריי, קיין
איינציגער, נישט קיין בויך-רעדנע-
ריי, - ווי מען מיינט ביי אונז, די נייע
רעליגיעזע - פסיכאלאגישע, אפגערהויפט
דער אמעריקאנער פסיכאלאג וו. דזשיימס
אין זיין פערזענלעכע ווערק: "די פער-
האט געזאמלט הונדערטער אפזעלכע
פאלען, וואס מענשען האבען געזעהן
און געהערט אין מאמענטן פון רע-
ליגיעזען עקסטאז, וואס א געווענהלכער
מענטש, אין א גארמאלען צושטאנד, איז
אפילו נישט בכוח צו בעגרייפן. ערשט
ווען די מענשען זענען געקומען אין
פערזענלעכע מיט דער אכ-ריות-רעגער
וויקליכקייט, האט זיך פון זיי דער
כוח אפגעטון. דאס זעלבע איז אויך
געשעהן מיט שטח ציי, ווען ער איז
געקומען פאר'ן סולטאן.

אפילו מענטשן וועלכע זענען געווען סרעג-
שע העלדען, און האבען מיט זייער
לעבען פל פאר רוב צעפאלט פאר זייער
גרויסע אונטערנעמנג צו ענדערען דעם
נאנט פון דער געשעלכע.

העבען פערמאכט די מאכט און דער
מענטש איז אונטערגעגאנגען זיין. דריי-
טענס, די לענדער, פאנאסטשע
וועלטען, וואס ליגען בעהאלטען, פער-
שפילט פון אונז און וואס זענען פיל
מיט אפזיכט, מיט גאלד, זילבער און
ברלינגען, מיט הענגעלייג, מיט גל-
דזשער פראכט, און ווערטען אויפ'ן
מענטשען, וואס וועט זוכה זיין און זיי
אריינגעקומען און און זיי געוועלטענען.
פערמאכט, דער גלויבער און כוח פון
דער גרויסער פערזענלעכקייט, וועלכער
קען מיט דער הילף פון געוויסע פאר-
טולען, פון השבחות און קמיות, פער-
שווערען די וועלט, פערטרייבען דעם
שטן און דורך זיין וועלט און איבער-
אויסלייזען די וועלט און אונז ארבעט-
זיכערען און יענער לענדער, אומ-
זיכטערער, פראכטפולער, וועלט, וואס
ווערט אויך אונז.

פון די אלע סידורות איז צוואנציג-
זעצט און אנגעזעהלט די פערזענלעכע
פאלשע משיח. דאס זענען אלע מעג-
שען מיט מענטשען געמאכט.

דער טיפישטער פערזענלעכער פון
דעם מענטשען מענטשען איז ביי אונז
שטח ציי, זיין וועג, אנהויבענדיג פון
זיינע קינדער-יאהרען און סמירנא, און
אונטערגעגאנגען מיט זיין געפונענען און
מגדעל ער, און די דאדערנעלען, זע-
נען די עטאפען, אויך וועלכער מיר
האבען פרעגער אנהויבען, גאך גאר
אלס יוגענדמאן פערמאכט ער זיך און

דאמאלטע וואס גלויבט אין זיינע כוחות
צו בעקומען די אלע שטערנען און
דערגרייכען מיט זיין אייגענער מאכט
דעם הויכען און ווייטען גל. עס איז
פון אנהויבען געווערען פון יאקב
בורקארט און זיין ווערק, די קולטור
דער רעפערענס, אז פאר'ן מענטשלי-
כער און פארקאמפערטע דער איינ-
וואנדלען. דער יחיד גלויבט און כוח
זיך צו שטעלען גענען א גאנצע וועלט
און אומגרייכען דעם ראד פון דער גע-
שעלכע. דערמאנט דערקלעהרט זיך, וואס
אין יענע צייטען בעווייזען זיך אלץ
פאלשע רעליגיעזע רעפערענסער, וואס
געהען גענען שטראם און זענען אפער-
צייט, דאס ווי וועלכע דעם בייווען
גייסט, דעם שטן וואס האט פערמאכט
די מאכט פון דער וועלט בייווענען.
דער גלויבער און דער פערזענלעכקייט
אין אנהויבען זיך געענענעטעלען
גענוען דער העכסטער געוואלט, צו צוויי-
גען כביכול צו שטן זייער וועלט, דריקט
זיך אויס ביי אונז און דער בעקאנטער
מיכאל, וואו ס'ווערט דערזעהט פון
ישמאל כהן גדול, ווען ער איז אריי-
געקומען פאר'ן וועלט און ער האט גע-
זעהן דעם בורא זענען אויפ'ן פראג א.
א.ו. און ווען דער בורא האט זיך
כביכול צו אהען געווענען און האט
געזאגט: "ישמאל בני ברכני..."

אס דאס זענען בעלד די יסודות פון
וועלכע עס שטעלט זיך צוזאמען די
עלט פון מענטשעלעכע מענטשען.
דאס זענען, ערשטענס, די האפנונג און
די שרעק פאר'ן קץ, פאר'ן סוף פון
דער וועלט, וואס דארף און מוז קומען
די אפגעצייגונג, אז די וועלט ליגט
און די הענד פון בייווע גייסטער, וואס

רעגלען זיך פאר דעם מענטשען-נשמה
און וועלכע אנהויבען דעם מענטשען
און אפער גענעטען געווארען געווענע
מ'סלען, דורך וועלכע ער קען זיך שו-
צען פון די בייווע גייסטער, דאס זענע
געווענע השבחות, קמיות, דורך וועל-
כע מען צעשווערט די בייווע גייסטער,
אז זיי זאלען קיין שטייג גיטע האבען.
נישט שטענדיג העלפט דאס אפער, ווייל
גרויס איז די מאכט פון אשמדאי און
זיין כוונטע.

גלייכצייטיג לעבט דער מיטעל-אל-
פערלכער מענטש אן, א וועלט פון וואג-
רעפערענס פאנטאזיעס, און א לעגע-
דערע וועלט, וואס איז פיל מיט אפזיכט,
מיט גאלד און זילבער, מיט בריליאנט
סען, וואס זענען געגענגלייך פאר דעם,
אס וועט ווערט זיין, גענעטען וועלכען
אונטער און עס שטעהען אין זיין
רשות; שטעהען פון עלעזען, ביינ, וואג-
דערפאר שטענדיג, אלץ, וואס די
מזרח-פאנטאזיע קען דיכטען און טראכט
סען, די פיינטע שטענדיגען און די
איינפאלסטע מאכלייכ, מיט דעם אלעס
איז פיל די וועלט, דארט, ערגעץ ווייט
אויב מען וועט אפמאל זוכה זיין
דערצו.

א'אפגעפונען פון דער לענדער
דער וועלט געפונען זיך אין דער קיטע-
ראטור פון יענער צייט, א פאלשער א-
דאג' דערמאן האבען מיר און ווערט
שני' און אן "אקדמות", וואו עס ווערט
געשילדערט די פאלשע און גלאנץ פון
וועלטען, וואס שטעהען גרייט פאר די
געפונענע.

דער מיטעלעכער מענטש איז
אפער גלייכצייטיג אויך א שטארקע פער-
זענלעכקייט און איסלאמישער אנהויבען.

ווער זענען זיי געווען און וואס האט
זען זיי געוועלט? דאס זענען פארמאכט
וואס קומען יעדען איינעם און קאפ, ווען
מ'פארמאכט זיך אנהויבען גאר פון יענע
מענטשען, וואס האבען געווענען מ'סו-
רייטען מיט זיך א גאנצע וועלט, ארויס-
צוהעלען בעגייסטערונג ביי מ'ווענדער
מענטשען, פערקלערען און אריינשרייבען
אין יאוש הונדערטער קהלות, דער
וואונדער איז נאך גרעסער, ווען מען
בערענט, אז מיר האבען דא צו שטן
מיט'ן צום חכם וובון, מיט א פאלק
וואס איז פון דערהיים-אויס געבייטע
מעהר צום ראשי-אפגאנגען, צו אפערירען
מיט'ן שכל און זיך נישט לעזען שטארק
בעאיינפלוסען פון געפיהל. גראד איז
היינטגעס יארה א שטארקע יידישקייט:
עס איז געווארען 30 יארה, ווייט עס
האט זיך געווענען, אין יארה 1626
דער בעדיינענדיגער פאלשער משיח
שטח ציי זאגען, אז זיי זענען געווען
געוואונען גענוען שווינדלער, הייסט נישט
וועלכע פערשטעהען די געשעלכע און די
פאלשערען, וואס ברענגען אהר אין
בעוועגונג, א שווינדלער נאכדעם דעם
צווייטען, אפער גיטע זיך, ער פאלט
נישט קיין תענית, רעוועט נישט קיין
פיוטיק, מענטש נישט און פאלט
נישט זיין ארומען גוף און בעהאלט
נישט צום סוף מיט'ן לעבען פאר זיין
שווינדל.

עס איז כמעט קיין ספק נישט, אז
אלע פאלשע משיחים, וואס מיר האט
זען געזען (מיט אויסנאם אהר און פון
יעקב גרשק), האבען עס געמיינט זעהר
ערנסט צו אויסלייזען די וועלט, אויס-
צולייזען דעם פאלק ישראל עס שטעלע
זיך דערפאר די פראגע, ווער זענען זיי
געווען און וואו זיי זענען זיי געקומען
דערצו צו וועלכע?

מיר דאס צו פארשטעהן, כוונען מיר
פארבען בעגרייפן דעם מיטעלעכער-
לעבען מענטש, זיך בעקענען מיט זיין
וועלט, מיט זיינע פארשטעלונגען און
זינען, וואס ער האט געהאט, מיר מ'ו-
זען אריינדרענגען און דער טיפישטער פון
דער מיטעלעכער נשמה און זעהן, און
וועלכער פאר'ן די וועלט האט זיך אין
אנהויבען געשעלכע.

דער מיטעלעכער מענטש האט
געלעבט אין א וועלט, וואס איז שפערענ-
געברענגט נישט גלויב דער שטח אהר,
רע און געווען קליין און בערענען,
נאך און אנהויבען קיטע און געווען בע-
שטעט און אפגעשטאנען אויף א שפך
פון א געווענער צייט, צוויי גיט, ווען
מען האט געוואוסט, ווען די וועלט איז
געשטאנען געווארען, אזוי האט מען אויך
צוואונגען, ווען זי וועט זיך ענדערען.
דער קץ-הימים, דער סוף און דער
אונטערגאנג פון דער וועלט, וועלכע
צווייט גלייכצייטיג אנהויבען אויסלייזען
און אויפגעבונג אן אנהויבען העלע
דער פאר'ן. דערפאר געקענט מיר דע-
מאלט כפוד מענטשען, וואס פערזענלעכע
זיך מיט'ן אויסרעכענען, ווען עס וועט
קומען דער קץ. אס די מחשבי-קצים
פערנעמען א גרויסע פלאץ אין דער
ליטעראטור פון יענער צייט.

א'אנהויבען אפזעלכע איז א סכנה, ווא-
רוב טאמער קומט אן די בערלינער, איז
דאס געזען קיין גראשען נישט ווערען
נאך דעם גוט-געווענער זענען די פער-
לעך געשעלען געווארען און ער האט
אויף קיין זאך נישט געקוקט און זיי
אנהויבענעמען, מיט דער צייט זענען
פון די קליינע פערעלעך אויסגעוואק-
סען גרויסע פערען, דעם פאלעבאס הא-
בען זיי ליב געהאט, נישט איין פאל
האט ער זיי אריינגעשטעקט די הענט
אין די היילער און זיי האבען אנהייב
הארגעט געטון אפער אויך פארמאכט
מענטשען ווען זיי געווען ביי-מענטשען
האבען ליב געהאט פער-אנהויבען דעם
הויף פון דעם גוט-געווענער.

איינמאל האבען זיך די בערען אפ-
געריסען פון די קייטען און געלאזט זיך
שאפערען, אויף קיינעם זענען זיי נישט
א'געפאלען, ווייל זיי זענען געווען זאט.
נאך און שכות פון זייער גאלעבאס
האט א ליטווישער יוד געהאט א קרע-
מל, און קרעמלע האט ער צווישען
אנדערע זאכען געהאלטען אויך א פל-
סעל האנגען. די בערען האבען דער-
שמעקט האנגען, זענען זיי אריין און
קרעמל, איסלאמישע דאס פאלעס און
מיט גרויס אפגעטעט גענומען זיך נאשען.
דער קרעמער מיט דער קרעמערקע
זענען אין גרויס שרעק ארויף אויפ'ן
פאלעס און אנהויבען שרייען: שמע
ישראל!

בעצייטענס איז אונגעקומען דער בעל
הגית און האט די בערען פערטריבען.
דערווייז איז אונטערגעקומען די
מלחמה, דער יודישער גוטס-געווענער
האט געדארפט אריינפארען, די בערען
זענען געווארען ווילדער און דער בעל-
הגית זייערער האט זיי אוועקגעפארט
און וואלד, גענומען די פאקס און האנד
און אריינגעשטען און זיי עסלעכע
צעהנדליג קילען, פון ער האט זיי
אוועקגעלייגט.

אויב אנהויבען, אז דאס איז בליי-
א מעשה, קען אן אייך אנהויבען דעם
נאמען פון דעם יודישען גוטס-געווענער.
ער איז א פאלשער בעל-הגית און
וועלכע, דאס איז דער פערלעכער ב.
קלעצקען, געווען און דאס און זיין דאך
"סטארעווא" וואס ער האט געהאט ביי
פאנסק; אצט געהערט עס צו זי פאל-
שעווענס.

ספטיציעל פאר'ן נייעם פאלקסבראט.
פון נ. קופער

עס קעגנט ווען א לענדער, ווען ארויס
גענומען פון א מעשה-בלינדע, און דער
דערזעהלער זעהט אויס א בעל-מוגל
וואס האט ליב צו דערזעהלען מעשיות
פון שפראשען קריג, פון שדיים און
וועלכע אפער עס איז א פאלסט.

די יודען פון וואלד ווערען וועגנען
נאמען פון דעם "שאפער" געשכטע.
- עס איז דער אפגעוואלטען! - זא-
גען זיי - זיי האבען געמוזט זיין וואס
די וועלכע.

אין זייערע העלען, יעדער פון זיך,
האט פאר א צוהת זיי האבען אלץ גע-
האט אויסגעשטען פון וועלכע.

א'אנהויבען עסלעכע מענטשען און די גע-
רעכטע וועלדער, און וועלכע מען קען
א'אנהויבען וואלדען און נישט א
וויסערלעך; פערזענלעכע אנהויבען דעם
וועלטען, פערזענלעכע אנהויבען וועלדע
שרטען, און וועלכע מען קען פערזע-
קען צו אנהויבען דעם קאס און מעהר
די וועלט פאר זיך נישט אנהויבען, האב
אין אנהויבען פארשטעהן די יודען
בלייבן און די עסלעכע טעג, וואס און
בין געווען און די וועלדער, האט פאר-
סירט אז גוים האבען ביינאכט דארשט
ס'ען א וואלף און א וואלף האט געכאפט
א ר' זענען הינט אויף א הויף און אנהייב
אויפגעפערעטען, און א שכות די-גאך
האט און מיטען העלען טאג פאר די
אנהויבען פון פאסטק און אנהויבען וועלדע
געפאלען אונטען און אנהייב צווישען
אויפ'ן ארט, איך האב אליין אנהויבען
פון גרויסע שלאנגען, וואס פליען און
מיט דעם - און גוים צוהאקען זיי
מיט די העק - און מיר איז דאס אלץ
געווארען פערשטענדליך, אויפגעהערט
קלינגען ווען לעגענדעס.

אנהויבען צו דער גאסער, צו די וועלדע
וועלדער - שטרענגע, ריהט און גאס
גלייכצייטיג, וואו די גוים זענען ווען
יודען - בלייבן מיט דעם אונטערשט
וואס די יודען זענען פארמאכט און די
גוים - עסעס, אפגעשטאנען.

ווייט מען מיר אן אויף א יודישען
גוט-געווענער און מען דערזעהלען ווע-
גען אנהויבען זאכען געשעלכע:

איינמאל איז ער געגאנגען אויף
יאגר ארום די געגנטער וועלדער, מיט
אמאל דערזעהט ער עסלעכע קליינע ציי-
לעלעך ליגען. די בערלינער האט זיי א-
פערנעלעכע און געגאנגען זוכען עסען.

פון דער סעריע
בילדער און מיפען
פון די קרעמער

"א'אנהויבען זיך וועלדער גלעס ארוי שלע-
פען פון וואלף, האט אויך קיין זיין נישט
זיך, און האט ביי זיך א רעוועל
ווער און דער הויזען געשענען, א געלע-
דענעם, שטענדיג האט און ביי זיך א
רעוועלדער, אפער אויך מיט א רעוועל-
ווער דארף מען זיין פארזיכטען; וואס
רוב פערשטעט דעם וואלף גלייך אין
קאס און ליגט אנהייב אונטען מיט איין
מאל, און דיין גלוק, האט און א גע-
שענען לעבען און א פאל פאר דער-
קלייפן. אפער טאמער טרעפטסטו איהם
נישט, טאמער טרעפטסטו און פארמאג
דעם בלויז, און זיין לעבען קיי
שטעק טאכטאק נישט ווערט; מיט דער
קול און דער זיט וועט ער אונטעלען
אויף זיך און זיך צווייטען, דערצו און
נישט אלץ מאל געהט אנהייב א קול,
עס טרעפט, אז די קול געהט גלייך
מיט די וועלדענע הער, גלעסעט זיך
אראפ און טוט אנהייב גארנישט, וואס
רום די הער זענען זעהר גלעסען.

אמת, אז ווער און א וואלף נישט
שטארק געפערלעך, ווענער און ער
א'אנהויבען געטען, ביי, ווערען ער
אפאל א חויר, א שפעלע, וואס פאר
שעס זיך און פאלד, א קעלעכעל, א גאנ-
- און א זאטער וואלף וועט זיך מיט
קיין מענטשען גלעס און דער וועלט אריין
נישט געפאנגען.

אפער איידער און קוק זיך צוויי,
מאמעלעך מיינע, געבען דעם וואלף
שטעהט נאך איינער, און קוקט מיר
גלייך און די אנהויבען אריין.

"דאס איז שוין ערגער! מיט צוויי
וועלכע איז א פאקטירער עסק. טאמער
נישט איינער און בייווע קוק, א ברוי, א
העלעס אנהייב גלייך דער אנדערער אונ-
טער, און דעמאלט איז פערשטעלען, וועט
זיך נישט העלפען קיין טאטע און קיין
מאמע.

"שעלעט! מענטש זאגען וואו! -
טראכט אן מיר - און אזוי ווען און
האט שוין סיי ווען טיי גאר נישט וואס
אנהויבען, געהט און גרויס דעם רע-
וועלדער אין טראך! קאק אויס וועלדע
קילען ס'זענען געווען!

מיינע וועלכע האבען זיך דערשרא-
קען און אפגעצייגט - און איך האב
גענומען די קאפאטע און אונטען און
וואלד, שלאפען האט זיך שוין נישט
געוואלט!"

דאס ערשטע מאל איז לעגען און
מיר אויסגעקומען צו בעגעגענען אפער-
כע יודען ווען און האב בעגעגענען און
דער צייט פון מייין צוומעגערען די
לעבעט עסלעכע וואלדען אן די טיפישע
ליטווישער ערשער און וועלדער, וואס
צוהען זיך נישט ווייט פון דער פוילישע
סאטוויטשער גרענעץ.

דערזעהלעס מיר א יאנגערמאן וואס
ארייט און א וואלד אלס "שרייבער",
דער ווען מען רופט און לעבט א "שא-
פער", וואו מין געשכטע:

מיר איז אויסגעקומען מיט עסלעכע
וואלדען און צו נעכטגען און א וואלד,
הויפט אן דער יאנגערמאן, א געווי-
סער, א פערט-געוויסער מיט א שארף
ליטווישער אויסשפראך און וואס גענוגט
שטענדיג א "ס" אנטשטאט א "ש" און
א "ש" אנטשטאט א "ס" - א זומער נאכט
אין דעם געווען, ארום, א שטעקעס א
מחיה! געהט און ביי מייין גוי, דעם
וואלד-וועלכער זיין קאפאטע, און ליג
זיך אוועק און וואלד, דעק זיך אריבער
מיט דעם גויט קאפאטע און און שלעך
אייין, שלעך, שלעך, און און מיטען ווי
אין האלט אזוי און די בעסטע תולדות
דערפאלג און ווען ערזעהר שלעכט מיר.

פון אנהויבען האב און געמיינט, אז
דאס איז מייין גוי, דער וועלכער, און
האב געמיינט, אז און ביי איינגעשטע-
לען צופאל און טאג אריין, און דער
גוי וועקט מיך פון שלעך צו געהן אן
הילף.

- טיי-שטאט! (פאלד) זאג און
אנהייב! פאלד! פאלד!

נאך ער ענטפערט מיר נישט און
שלעכט ווייטער - איך רייב אויס די
אנהויבען און ווען דעם גוי אנהויבען, ער
זאג נישט זיין קיין חויר און מיר נישט
שלאפען אזוי ערשט און דערזעהן, אז
א וואלף שטעהט געבען מיר, שלעכט
מיט די צייטן ביי דער קאפאטע און
וועלכער און ליג איינגעהילט שלעכט
וואס טוט מען דא?

א'אנהויבען זיך גאנצט זיך נישט -
ווארעם מיט א וואלף דארף מען אנהוי-
בען, ווען לאג די טעפעסטע אנהייב
נישט, און נאך נישטקעה, קען מען נאך
מיט אנהייב א'אנהויבען, טאמער צווייטעס
איהם, ברענגט אנהייב און פאס אריין,
און שלעכט, קען ער דיך צווייטען ווען
א הערענע.

דער מיטעלעכער מענטש זעהט
אונזער וועלט, וואס איז בערענען און
צייט און און וואס אונטערגעגעלט פון
מחנות שרים און רוחות, פון מלאכי
חבלה, נישט גוטע גייסטער, וואס שויע
זען און וועבען ארום און וועלדען דעם
מענטשען עסלעכט פון, עס איז דא אנהיי-
אשמאלי, עס איז דא א סמאל, א צווען
דא נאך אנדערע מחבליים, וואס לויפן
אויפ'ן מענטשען, וועטען זיינע טרעט ביי
טאג און בעלענער זיין בעס ביינאכט,
וואו ער קעהרט זיך, וואו ער ווערט
זיך, ווערט אויך אנהייב דער שטן מיט
זיין חבירה, מיט אייגענע כוחות און
דער מענטש נישט בכוח זיי איינקומען
גרויס און זייער מאכט, שטארק און
זייער איינפלוס און דער אונטען ער און
און דער הימלשטער וועלט, די מאכט
פון שטח איז אזוי שטארק, דאס ער
דערלויבט זיך אפילו אויפגעווערען גע-
גען כביכול, דעם בורא, און אנהייב
ווערשטענען.

לויט דער פארשטעלונג, קומט פאר
און דער פריאה אנהויבען קאמף צוויי-
שען גוטע און בייווע גייסטער, וועלכע

א רעוואלוציע אין דער גאנצער וויסענשאפט

פון דר. א. ניובורג

אויך אלץ געוואוסט; זיי האבן גע-
האט מירוצים אויף אלץ, - וויסענ-
שאפטליכע מירוצים, קיינע צווייטעלע-
- די וויסענשאפט ערקלערט אלץ!
זיי, די מענטשן פון נייגערהייט
יאהרהונדערט, האבן, למשל, געוואוסט,
אז "אטאם" איז דא קלענסטע שטיקל
מאטעריע, וואס מען זיך פארשטעלן.
זעהר ווי נאך פון זיי האבן איינגע-
זעהן, אז די דאזיקע ערקלערונג ער-
קלערט קיין זאך נישט, בלויז וועגנע-
פון זיי האבן זיך געשטעלט די פרא-
גע, ווי אזוי איז עס בעליך זיך פאר-
צושטעלן די קלענסטע שטיקלעך מא-
טעריע? קען דאן אומגעהוירט זיין א
קלענסטע, אומגעהוירט קלענסטע?
קען דאן נישט דאס קלענסטע, אויב
דאס איז אומגעהוירט, ווי דער צווייטע
ווערן, וועגנענעס און דער פארשטע-
לונג? מען קען זיך פארשטעלן א עט-
וואס וואס איז אזוי קליין, אז מען קען
איהר פאקטש נישט צוטיילן, ווייל
מיר האבן נישט די פאקט מעגל-
קייטן דערויף, מען קען זיך אבער
נישט פארשטעלן אזא עטוואס, וואס
איז אזוי קליין, אז עס זאל פאלין אין
דער פארשטעלונג נישט קענען ווייטער
צוטיילן ווערן, און דעם געדאנק, און
דער פארשטעלונג, איז נישט צוטיילט ווע-
וואס קען ווייטער נישט צוטיילט ווע-
רן, יעדער זאך, ווי קליין זי וואלט נישט
זיין, קען און דער פארשטעלונג צו-
טיילט ווערן אין צוויי חלקע; די
האלבע קען ווידער צוטיילט ווערן

אין האלבע ביז דער אומגעדליכקייט.
היינט עס זאל פאקט, אז מען קען זיך
פארשטעלן א זאך, וואס איז קלענער,
ווי דאס קלענסטע, און דאס איז א
גשוואר אונזין.
על כל פנים, די מענטשן פון ניי-
גערהייט יאהרהונדערט האבן געוואוסט,
אז "אטאם" איז דא קלענסטע מא-
טעריע וואס מען קען זיך פארשטעלן.
זיי האבן אויך געוואוסט וואס מא-
טעריע איז, - מאטעריע איז מאטעריע.
די וויסענשאפט פון צוועגנענעס
יאהרהונדערט, די וויסענשאפט פון די
דעצטע פאר צעהנדליג יאהר, האט ווע-
גן דעם גאנץ אנדערע בעגריפען דער
אטאם און נישט מער, "די קלענסטע
שטיקלעך מאטעריע, וואס מען קען זיך
פארשטעלן". ער איז גאר א גאנצע
וועלט-נסטע, א מיין קליינער וועגן
סיסטעם, וואס ווערט צוואנגענעמאל
דורך געוואלדיגע גרויסע כוחות, וועלכע
וואקסן שווער נישט צוקענסט חרוב מא-
כן גאנצע וועלטען, ווען עס זאל גע-
לונגן זיין צו בעפרייען מן דעם אטאם
אין וועגען מאטעריע האט די אייגענע
וויסענשאפט אויך גאר אנדער פאר-
שטעלונג, מאטעריע איז נישט מער
חומר מאטעריע, נאר זי בעשטעהט גאר
ווידער פון כוחות, פון עלעקטראנען,
פון פאזיטיווע און נעגאטיווע עלעק-
טראנען.
גאנץ אנדערע בעגריפען און פאר-
שטעלונגען!
אין נייגערהייט יאהרהונדערט איז
עס געווען גאנץ לייכט פאר איינעם
זיך צו רעדן פאר מאטעריעליסט, דאס דא-
זיגט וואס האט געהאט א בעשטעמטע
קלערע בעדייטונג, א מאטעריעליסט איז

אין ווייניג דערמאנטע דריי פארטרא-
גען רעכענט אים פראפעסאר מילקען
א גאנצען צעטעל פון פאזיטיווע, וואס
די וויסענשאפט פון דעם נייגערהייט
יאהרהונדערט האט געמאכט, דער גרעס-
טער פאזיטיווע אלע טעאריען איז אבער
בעשטעמט אין דעם, וואס זי האט גע-
מיינט, אז זי האט שוין די שליסל צו
אלע פארברענגענע קעמערלעך און ווי-
קלערען פון דער נאטור: וואס זי האט
געמיינט, אז זי ווייסט שוין אלץ, סוף
כל סוף איז דאס פאלד פון דער וויסענ-
שאפט זעהר בערענגענע, מיר קענען
דערגען בלויז דאס, וואס איז און די
גרענעצן פון אונזער ערעהערונג, מיר
קענען אומגאנגלעך אלץ מער און מער
פאקטען און זיי פארברענגען צו קלאס-
פארטראגען, און בעסטען פאר קען עס
אונז בעלענגען צו געבען אומגעהוירטע
ערקלערונג, וואס זאל זיין געלונג אויף
א רייה פון פאקטען, וועלכע האבן א
געוויסע ענהעליכקייט איינע צו די גע-
דערען, און אויך בלויז דעם זענען
מיר נישט פאם ערעהערונג, ווען עס
קומט אפאר צו די, איינציגע פראפעסא-
גראדע צו יענע פארטראגען, וואס איינ-
רעסירען אונז אלס מענטשן אים שטארקט-
טען, און די וויסענשאפט פאסט מאכט

לעזן. זי קען גארנישט זאגן, ווייל זיי,
די דאזיקע פראגען שטעהן אויסערהאלב
אונזער ערעהערונג, די איינציגע פרא-
גע, וועלכע איינציג בלייבען פראגען.
די פראגע פון, מה למעלה ומה למטה,
מה לפנינו ומה מאחורינו, - וואס איז
העכער פאר דאס העכסטע און וואס
איז נידריגער פאר דאס נידריגסטע,
וואס איז פארטראגען פארן אנהויב און
וואס איז שטעטער נאכ'ן סוף, די דא-
זיקע פראגען קענען נישט און וועלען
נישט פערענעמטערט ווערן, דא שטעהן
מיר גענען אומגעהוירטע וואגן, וועלכע
לעזט זיך נישט דורכברענגען.
און האבן דא נישט ברעה זיך צו
פערברייטען וועגען די אלע אויסגע-
גען, וואס פראפעסאר מילקען האט גע-
גען דער וויסענשאפט פון נייגערהייט
יאהרהונדערט, מיר אנטפערענערט דא
גאר א גאנץ אנדער פראגע: ווי לענג
וועט עס נעהמען ביז אויך די וויסענ-
שאפט פון דעם צוואנציגסטן יאהר-
הונדערט (און מיין די וויסענשאפטלי-
כע טעאריעס און ערקלערונגען, נישט
די פאקטען) וועט פארוואנדעלן און אויס-
בעלענען ווערן?
אין גאנץ זיכער, אז דאס מוז און
וועט פאסירען; איך בין זיכער, אז די
געלעהרטע פון דעם צוואנציגסטן יאהר-
הונדערט ערווארט דער זעלבער שיקאל
וואס האט געטראפען די געלעהרטע פון
דעם נייגערהייט יאהר הונדערט: מען
וועט זיין אויך אויסלעצען, מיין זיכער-
קייט נעהמט זיך דערפון, ווייל דער
אמת, דער אמת צו אמת, דער איינצי-
גער אמת, דער איינציג געלונגער אמת,
לעזט זיך נישט מאכען, עס איז מעג-
ליך, אז אזא אמת עקזיסטירט גאר נישט.
עס איז מעגליך, אז יעדער דור האט
זיך זיין אמת, וואס איז געלונג בלויז
פאר איהר.
וועט מען אויך די וויסענשאפט פון
צוואנציגסטן יאהר-הונדערט אויסלע-
כען, די פראגע איז בלויז: ווי לענג
וועט עס נעהמען ביז דאס וועט פא-
סירען?
לויטן חשבון דארף עס נעהמען ווע-
גער ווי דרייסיג יאהר...

אקאנצערט אין שטערטער

געטון: שטארק! קליינער וועט דיר
בעשרייבען; הער אויף צו לעצען!
נאך מיר איז פארגעשטעלט געווארען
די זינגערען: זי האט געזונגען און דריי
שטראכע; שעה געווינגען; אבער אויס-
געווינגען האט געשטאנען איהר שטייג, נישט
איהר זינגען, נאר איהר קליינע, די ווי-
בער איז געפלעגן די סחורה און די
מענער איז געפלעגן די קורצקייט.
אנשטאט צו קוקען אויף צוויי הא-
בען זיי געקוקט אויף אראם, ס איז אויס-
געקומען, ווי זיי זוכען צעסע אויף דער
פאר און - אגסעלעס העכער...
אויף אזוי ווייט האט זי געהאט א
גרויסען ערעהערונג.
נאך דער מיידעל האט מען פארגע-
שטעלט דעם רעדנער, האבע זיך א
העלפט פון די מאנטיבל אויסגעווינגען...
- סייטיש, וואו געהט איהר?
- מיר געהן רויכערען... מיר טוען
אלע מאל אזוי: ווען מען שטעלט פאר
א רעדנער, געהן מיר ארויס... מיר הא-
בען פיינד רעדנער; נאדעקעס...
- און ווי וואלט געווען, ווען די
נגערען אין קירצען קליידעל וואלט
גערעדט? - פארגאן און.
- דעמאלט וואלטען מיר געשטאנען ארויס-
דעמאלט וואלטען מיר אלע געלעבען
האבען זיי געשטעלט - הלאזי שטעלט
מען זי נאך אפאל פאר.
צום חן: אגען זיי אלע אריין צוריק.
די לעדער, יאק די לעדער; אבער דאס
חנות האט שטארק אויסגענומען, כאטש
ס'וועט זיך ארום פאר זיין און דאזען
אפ דאס גאנצע יום כחוד'דיגע דאז-
גען. נאר איין זאך האבן זיי אויסגע-
זעסען געגען חן: דאס וואס פאר האט
נישט קיין בארד; ווען ער זאל נאר
האבען א בארד, וואלט ער גאר געווען

אין, אז איך דארף האבען א טעמא,
האב און זי איינס און צוויי, און דארף
בלויז א פאך סוף און א שטעטלע צו
א קאנצערט און ס'איז שוין דא שטאף
צום שרייבען.
אט בין איך מיט א פאך וואס איז צו
ריק, געווען אן א שטעטלע, נישט און
אליין איך און א בערנהייטער חן, און
א פאךלע שפילער, א מיידעל פון א
יאהר 18 און א שטעטלע פאקט שפילע-
רין אויך און די יאהרען און א זינגע-
רין אלער מיט א יאהר פלעטער, און
אזוי ווי צו מיר מיטן חן, און נאך מיט-
געפארען א רעדנער, זענען מיר געווען,
היינט עס, פונקט 6. דריי פערטייטע
מענער נעבען און דריי מיידעלעך וואס
דארפן ערשט חתונה האבען - ווען
צו זייערע יאהרען.
וואס זעט מיט איהר און געווען
אונזער אריינס אונזער אריינס און
געווען אפארטדען די דריי מיידעלעך,
און זיי דארפן נישט און שטארק נישט
חתונה האבען, פאקטעל האבען זיי חתונה
חתונה, וועט זיך זי מער נישט גלויב-
טען צו זינגען און צו שפילן, וואס
ווי מיר האבען צו די זאכען קיין חשק
נישט: נישט און וואלט פארלענען, נישט
דער חן וואלט זינגען (פון דאזען איז
אפגעפארט), נישט דער רעדנער וואלט
רעדען.
אט אזוי אפערענדען די דריי שעה-
נע מיידעלעך פון חתונה האבען, האבען
מיר זיך דערווייל פון פארבראכט: גע-
לעכט, געשטעלט, געווינגען פאקטלעך
לעך, דערזעהלע וועגען, בין מיר אלע
6 טאגלעכע זענען אריינגעקומען אין
דעם שטעטלע.
אונגעקומענדיג פון דער באהן,
האט אונז בעגעגנט א שלאקס רעדנער;
א מבל; און אזוי ווי איך בין געווען

פסוק: אפר אשם

נען איין זאך פֿיהלט ער אַ גרויסען
אומגעהויער גרויסען האַט : גענען דעם
גראַדערלעכען פֿאַמיליען-לעבן.

פערזענלעכע יידיש-דייטשער שריפט-
שערער זאלען זיך צוזאמען ווענען
היינטיג פארפאלען

זיין - אַטשטעפּען; מענער ווײַ פֿרויען
 דערמאָנען נישט בעשאַרם וואַרען, נישט
 דורך דאָס מאָדעלעשען געזעץ, נישט
 מצד דער פֿאַטערשאַפֿט און אויך נישט
 אַן קיין שום געזעלשאַפֿט צו קענען
 אויסלעבען זיך און דער לעבן. אַלץ
 וואָס עס איז נאָך פֿאַראַן ביי זיי און
 דער פֿאַנטאַזיע, אויב זיי בעזעצן אַג-
 טענקסטען, וועלען זיי פֿערשטאַרבען, און
 ביי זיי פֿאַראַן אַ ווילדען צוויי צוואַ-
 גענעלעכען, וועלען זיי אַהאַב פֿאַרען
 צוויי ציל.
 נאָך נישט דאָס, וואָס עס הייסט
 געט הייראַט, אַלץ, נאָך נישט דאָס.
 זאל מען נישט זאָרגען זיך, אָד ד?
 מאָדעל פֿון ד? מענטשען וועט פֿאַלען
 דער, אָד ד? מאָדעל וועט אַנגעזען
 געשווינדען. וואָס קען דען קומען ער-
 אַרם נאָכדאָס, ווי עס בעשוואַרעט אַזוי
 גויער ברויט און עס פֿאַרזיכט אונ-
 זער גייסט?
 אַט אַזוי שראַכט לאַידין ביי זיך אַין
 אַבגעטע, קושענדג אויף ד? אַלץ אַקסען
 פֿאַרליר, וואָס עס ליגען פֿאַר אַהאַב,
 אויף ד? גאנצע באַרג פֿון פֿערשטאַרבע
 גרין צו ד? גע-פֿאַזעסטען. ער פֿער-
 ווייפֿעלט נישט אַין מענטש, ער האָט
 נאָכער אויף זיין דערהאַלונג, נאָך גע-
 גען איין זאך פֿאַהלע ער אַ גרויסען,
 אומגעווינער גרויסען האָט: גענען דעם
 נאָנערליכען פֿאַמליע-לעבען.

די ליבעס פון אקייזעריין

היסטארישער ראמאן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

(40) פון ל. זאכער מאייד.

אלעקסי ראזמאָנסקי איז דערווייל געוואָרען דער אויבער-יגענער-מייסטער ביי דער צאריצער און ווין ברוצער, קורל, האָט אויך בעקומען אַ ציטירט צום הויף.

אַס צו די דאָזיגע צוויי ברידער, וואָס זענען אויך געווען געוויינע פאָרעם, אַזוי ווי ער, האָט זיך לאָמאָאָסאָו אַנצט געווענדעט נאָך הילף.

און ער האָט געפונען ביי אלעקסי ראזמאָנסקי דעם טריי-הערצטען לייב אייגענעם און דעם אַנצט געפונען פון דער צאריצער, דאָס, וואָס ער האָט געקענט געפונען ביי קיינעם פון דער דעמאָלטדער געפילדערער רוסישער געזעלשאַפֿט: אַ האַרץ, וואָס האָט וואָרעם און איידעל געפילט, און אַ פֿיינעם הויט פֿאַרשטעל.

ווען לאָמאָנסקי האָט פֿאַר אַהם איבערגעלייגט זיין פֿאַר-צמל, האָט אַהם אלעקסי ראזמאָנסקי מיט בעגייסטערונג אַרומ-גענומען און אַהם גלייך מיטגענומען צו דער צאריצער.

יעלינאָ-פֿעטע איז דעמאָלט געווען פֿערנומען מיט אַ נייצבאַר-קלייד און האָט זיך לעבליך אָפּגעוואָלט צו הערען לאָמאָנסקי'ס פֿאַרשטעל, אָבער דער איינפֿאָלד פון ראזמאָנסקי'ן איז שוין אויף אַהר געווען אַזוי גרויס, אַז זי האָט אַהם צום סוף געכענטעכט.

זי האָט זיך געזעצט אַן אַ פֿאַרשטעל, און דער דאָמער איז געשטאַנען פֿאַר אַהר און האָט געוואָרעט, אַז זי זאָל אַהם געבען אַ צייכען אָנצוהויבען ליינען.

ראזמאָנסקי האָט פֿריינדליך אַ וואונק געטון צו אַהם און לאָמאָנסקי האָט אָנגעהויבען צו ליינען זיין פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט מיט קלאָרער דאָקטער און מיט פֿאַרשטעלער גענייטערונג.

די פֿערנען האָבען געקלונגען ווי מוזיק פֿון זייער ליבע. און ווי מוזיק האָט געקלונגען צום ערשטען מאל אויך די רוסישע שפּראַך, דער פֿערשטער לשון פון די פֿאָרעם און פון דעם הומן, און די אַינערען פֿון דער צאריצער.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך איינגעזעצט מיט דעם אַינעם און פֿנים פֿנים געגאנגען מענשען און מיט פֿריידי האָט ראזמאָנסקי בעמערקט דעם מלפֿען איינרוק, וואָס די דאָזיגע פֿאַרשטעל האָט געמאַכט אויף אַהר.

ווען לאָמאָנסקי האָט געענדיגט זענען אַלע צוהערערס געווען טיף גערוהרט, ראזמאָנסקי האָט זיך אָנגעדאַכט.

— נאָ, מאַינעסטו, וואָס וועט אַהר עפעס זאָגען צו דער דאָזיגער פֿאַרשטעל? און עס גיט אַ וואונדער ליד, וואָס פֿערדינט אַ לאָבער קראַנק?

— געוויס אַזוי ווייט ווי אַ פֿערשטעל, — האָט זי צו-רופֿע געזענטערט, און אַך מוז מיר זיין, אַז מ'געפֿעלט מיר אַ סך בעסער איידער די אַזוי געזעהמטע פֿאַרשטעלען געזענען, אַך גלייב, אַז ביי אונז הויבט זיך אַן אַ רוסישע פֿאַרשטעל, אַ היי-מאָשע ליעבשאַפֿט, זאָל גאָט געבען, אַז מיר זאָלען קיין טעות נישט האבען, לאָמאָנסקי, דו האָסט מיר פֿאַרשטעלט אַ גרויסען

און הייליגן פֿערגענגען. אַך קען דער נישט בעלזינען דערפֿאַר, נאָר גאָט פֿלייט. אָבער אַלדרינג, וואָס אַך וועל נאָר קענען, וועל אַך טון, אַז דו מיט דיין מויל זאָל האָבען אַ זיכערען ווונקעל און פֿעסערבורג.

און זי האָט אויסגעשטרעקט צו לאָמאָנסקי'ן דעם האַנד, וועלכע ער האָט אַרונטערגעלאָזט זיך אויף איין גי, אַנגערעכט, צו זיינע ליפֿען מיט אַנאָיסטרוק פֿון גרעסען יראת-הכבוד און דאָנק.

ראזמאָנסקי'ס העמפֿט.

ווען ער איז אַוועק, האָט יעלינאָ-פֿעטע זיך געווענדעט צו ראזמאָנסקי'ן און געזאָגט:

— דער מאַן, וואָס דו האָסט אונטער דיין שוץ גענומען, האָט דורך נישט פֿערשעמט, מיין פֿריינד.

— נישט בלויז ער האָט מיך נישט פֿערשעמט, נאָר ער האָט פֿאַרשטעלט און וועט נאָך פֿאַרשטעלען מיר דער און דעם פֿאַרשטעל-לאַנד אויך, און נישט קיין קליינעם כבוד — האָט ראזמאָנסקי געענטפֿערט.

— אַך יאָלעס מער געטון פֿאַר דער וויכטיגסטער פֿאַרשטעל פֿאַר דער קייט — האָט די צאריצער אַרומגעזעט פֿאַרשטעל — ווען ס'וואָלט געווען מער געלד.

— מאַר אַזאָ הייליגן צוועק טאָר קיין נעלד נישט פֿעהלען — האָט ראזמאָנסקי זיך אָנגעדאַכט מיט היץ — נישט מלחמות מאַכען גרויס אַ פֿאַלק, נאָר קענטענישען און קונסט, און נאָר יענער הערשער וועט בלייבען אייביג לעבען און דער געזעכטע פֿון זיין פֿאַלק, וועלכער וועט געבען זיין פֿאַלק נוציגע קענטע-נישען און ווער פֿון קונסט, וואָס זיי וועלען אָנצוגעהן בירושא פֿון איין דור צום אַנדערען, מלחמה בעדייט טויט און פֿער-וויסטונג און קענטענישען און ווער פֿון קונסט בעדייטען איי-גיג לעבען פֿון גיטס פֿון דער געזעל. יעלינאָ-פֿעטע, דו האָסט דו מלחמה-לייב אונטער גרויסע און אייביגע מעשים פֿאַר דיין פֿאַלק און פֿאַר דיין לאַנד, מיר עס, דו רוסישע צאריצער! — און

ראזמאָנסקי אַריינגעפֿאלען און דער בעגייסטערונג פֿון אַנביא-נידערונג און אַרומ אַז נאָך אַנגער גייסטונג לעבען, דער-הויב און בערייכער אַהם, דו, וואָס דו קענסט עס דערווייזען! גיג אונז וויכטיגסטע, גיג אונז אַ רוסישע ליעבשאַפֿט און דו שפּעטערדיגע דורות וועלען דיר דערפֿאַר באַשען! — אַז, אַז די פֿערשטע-היסטאָריע דיין צייט; בעווייז, אַז דו האָסט ליד דיין פֿאַלק און זיין שפּראַך, און דו פֿאַרשטעל פֿאַר דיין שפּראַך שטיין לעס דער געזעכטע-היסטאָריע און דער שפּעטער-פֿאַרשטעל-קראַנק וועט גיין פֿאַר דיר און דיין רעגירונג!

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי, זאָג, וואָס נאָך וועלסטו געוואָלט זאָל אַך טון, דו ערליכע צוגאנג פֿון דיין פֿאַלק.

— דו האָסט זיך ערשט בעקלאָנט, אַז דיר פֿעהלעט געלד.

יעלינאָ-פֿעטע האָט זיך אַלגעווייבען און נישט-זאָגענדיג קיין איין וואָרט, האָט זי אָנגעשניבען אַ דעקעט, וואָס האָט לאָמאָנסקי'ן בעסטעם שפּראַך דערפֿאַר פֿון געזעכטענישען קענטעניש און פֿאַר אַ מלחמה פֿון קאָדעמיע; אַנאָיסט-לעבענען דעקעט האָט זי בעלזליען אָפּגערוקען אויף אַהרע קענטענישען פֿאַרשטעל, פֿאַלשאַפֿט פֿון לאָמאָנסקי'ן און צו פֿאַרשטעלען אַנבער גאָנץ רוסלאַנד.

— אַנטו אַנצט צו-מיר-דען מיט מיר? — האָט זי געפֿרעגט אַהר געזעכטען, ווען זי האָט אַהם דערלאָנגט דעם דאָקומענט.

— ניין, האָט ער געענטפֿערט מיט אַ שמייעל.

— אויב אַזוי

ווערט פון זאפארט געזוכט.
פערטען אונטער "C. J." אין דער אדמיניסטראטאר.
504

מליתים-פאבריק
 אויפגעשטעלט פון האלבע, האלבע-האלבענע וויצענע מליתים כמו
 אקווינעסע, ווי אויך מליתים-קעניסע הורט און דעמאלט מיט אויפגע-
 מיכונט, אויך גארלען, שפאניסע און ציטע
 צו בעקומען ביליגער ווי איבערצאל
זיי א. ד. ציארנאווסקי, האסישענא 1.
 גיין צווייטען מוילד, פארענע. קומט און איבערצונעם איד! 298
 מערקונג: מ'הערען אויך אנגענומען אלע מליתים צו וואשען.

